

Hamsun-nytt

Hamsun-Selskapets informasjonsblad

Nr 2/1997

Notater i marginen:

Rowohlt Forlag i Hamburg gir ut en serie med presentasjoner av framstående forfattere. Seriens siste tilvekst er ei bok om Knut Hamsun, skrevet av professor Walter Baumgartner. I en konsis og knapp form gir boka en utmerket oversikt over Hamsuns liv og forfatterskap.

Det tyske tidsskriftet *Der Spiegel* hadde i nr. 21/97 en fyldig (4 sider!) og særdeles positiv omtale av den svenske filmen om Prosessen mot Hamsun.

Også i Edinburg skal det til høsten settes søkelys på Knut Hamsun, først og fremst i form av en filmfestival der filmatiseringer av Hamsuns romaner skal stå sentralt. Innledningsvis skal en rekke forelesere lørdag 15. november orientere om ulike sider ved Hamsuns forfatterskap. Deltakere her er bl.a. Robert Ferguson, engelskmann bosatt i Oslo, og Nils M. Knutsen, som skal holde foredrag om *Telegrafisten*, den kritikerroste norske filmatisering av Hamsuns *Sværmere*.

Doble Hamsun-dager i Tsjekia

Til høsten blir det Hamsun-dager i Tsjekia. Fra 6. til 11. november skal universitetene i Brno og Praha samarbeide med Den norske ambassaden i Praha og med Utenriksdepartementets Kulturavdeling om å avvikle en bredt anlagt presentasjon av Knut Hamsuns forfatterskap for det tsjekkiske publikum.

Den viktigste delen av arrangementet er et seminar der tsjekkiske og norske Hamsun-forskere skal møtes for å diskutere ulike sider forfatterskapet. Fra tsjekkisk side deltar Helena Kadeckova og Martin Humpal, fra norsk side deltar fire forelesere: Harald Næss fra Kristiansand skal snakke om Hamsuns brev, Karianne Bjellås Gilje fra Oslo skal snakke om Hamsuns sakprosa, Peter Aaslestad fra Trondheim skal snakke om Hamsuns noveller og Nils M. Knutsen fra Tromsø skal snakke om Hamsun og Nord-Norge.

Brno og Praha

For å rekke et størst mulig publikum har man valgt å operere med to arrangementssteder: Det begynner i Brno om morgenen fredag 7. november. Etter at man så har brukt hele fredag og halve lørdag til å høre på foredrag, konserter og utstillingsåpninger, avsluttes seminaret

med et - sannsynligvis velfortjent - besøk i en ekte mahrisk vinkjeller lørdag kveld.

Søndag blir det en avslappende turistdag, bl.a. med byvandring i Brno, før man tar en 2-timers busstur inn til Praha, hvor så hele arrangementet skal gjentas i løpet av mandag og tirsdag, formodentlig med et nytt publikum og formodentlig med nye muligheter for å søke tilflukt i gamle, pittoreske vinkjellere dersom Hamsun-diskusjonene skulle bli for voldsomme.

Gruppereise Hamsun-Selskapets styre har kontaktet et reisebyrå for å undersøke mulighetene for å lage en gruppereise til Praha i forbindelse med dette Hamsun-seminaret. Vi kommer tilbake med nærmere informasjon i september.

Ny bok i vår skriftserie

Den nye boka i Hamsun-Selskapets skriftserie skal etter planen være klar til utsendelse til medlemmene i løpet av september. Og det vi denne gang kan tilby våre medlemmer, er intet mindre enn en førsteutgave av en ny og hittil ukjent Hamsun-roman! Dessverre kan vi ikke tilby den fullstendige teksten, bare noen fragmenter, men i alle fall er det en Hamsun-tekst som medlemmene helt sikkert ikke har lest før.

Som noen vil forstå: Det dreier seg om de 25 manuskript-sidene, åpenbart skrevet av Knut Hamsun, som lensmann Guttorm Bjugn i Bø i Vesterålen fant i et dødsbo for noen år siden og reddet fra å bli brent som søppel. Nå er manuskriptet renskrevet av Hamsun-forskeren Lars Frode Larsen, og derved kan det for første gang presenteres for alle verdens Hamsun-interesserte.

Lars Frode Larsen har forsynt manuskriptet med en grundig innledning om Knut Hamsuns litterære produksjon fram til 1882, i tillegg til en egen innledning om disse romanfragmentene fra Vesterålen.

Laura W. og Reban

De 25 sidene er hentet fra fire ulike steder i et roman-manuskript som etter pagineringen å dømme må ha vært på minst 250 sider. Man kan fristes til å tro at dette manuskriptet kan ha vært et forarbeid til romanen *Frida* som Hamsun hadde med seg til København i 1879, men på disse 25 sidene opptrer der ingen som heter Frida. Derimot opptrer det en ung, mannlig forteller, vi møter hans motstander, en viss Reban, og vi møter den unge kvinnen Amalia.

En meget viktig rolle spiller også Rebans tidligere kjæreste, den avdøde Laura W. - Med andre ord kan vi også her finne et ekko av Hamsuns ungdomsførelskelse i Laura Walsøe på Tranøy. Så alt i alt er det mye her som er av interesse for en Hamsun-interessert.

Kn. Pedersen

Som etterord har Lars Frode Larsen skrevet en morsom liten artikkel om Hamsuns litterære dobbeltgjenger, en viss herr Kn. Pedersen. Bakgrunnen for denne artikkelen er følgende:

I Hamsun-forskinga har det av og til dukket opp såkalt "sensasjonelle" funn av dikt skrevet av en viss Kn. Pedersen. Enkelte forskere har uten videre antatt at dette selvsagt var den

samme Kn. Pedersen som seinere ble til Knut Hamsun. Dette har i sin tur avstedkommet en viss forvirring. Men etter at den tålmodige sporhund Lars Frode Larsen nå har funnet fram til hvem denne andre Kn. Pedersen var, og derved forklart sakens rette sammenheng, burde all forvirring på dette punkt snart være ute av verden.

Hamsun-senteret på Hamarøy:

Nytt styre i full gang med vanskelig arbeid

Etter at Nordland fylkesting i februar avviste forslaget om å bygge et Holl-tegnet Hamsun-senter i Hamsund, ble det daværende styre i Hamsun-Senteret AS presset til å trekke seg. I april ble et nytt styre etablert, og dette nye styret er nå i full gang med å utarbeide et alternativt forslag til Hamsun-Senter på Hamarøy.

Det nye styret er oppnevnt av Nordland fylke (4 personer) og Hamarøy kommune (2 personer) og har følgende medlemmer: Rådmann Randolph Gryt, Skjerstad (formann), Britt Solvik, Bodø, Erling Hagen, Bodø, Kai Erik Breivoll, Bodø, Liv Lund Skarvik, Hamarøy, og Kåre-Bjørn Kongsnes, Tromsø.

Alternativ

Når Nordland Fylkesting ville ha utarbeidet et alternativt forslag til Hamsun-senter, ligger det i kortene at det både dreier seg om et alternativt *område*, nemlig Oppeid/Presteid, og det gjelder en alternativ *utforming* av bygget. Den skissen som Steven Holl har lagt fram, har ikke bare vakt motstand på estetisk grunnlag, men det er også reist tvil om et slikt bygg er funksjonelt nok. Man venter seg derfor at det nye styret legger fram et tydelig alternativ slik at både fylke og kommune har et reelt valg.

Tidspress

Tidsrammene for dette arbeidet er imidlertid svært stramme: Mens det forrige styret kunne bruke tre år på å lage sitt forslag, har det nye styret frist bare til 1. september med å legge fram et alternativt forslag.

Etter all den turbulens som har oppstått rundt planlegginga av Hamsun-Senteret på Hamarøy, er det neppe noen som misunner de nye styremedlemmene den oppgaven de har påtatt seg. Foreløpig har det nye styret vært svært forsiktig med å informere media om hva slags ideer som er kommet fram på de første møtene, så derfor må alle interesserte bare smøre seg med tålmodighet inntil det ligger noe konkret på bordet.

Etter det vi har sett tidligere, kan vi trygt regne med at når styret utpå høsten skal presentere sitt nye forslag til Hamsun-senter i Hamarøy, vil interessen være *usedvanlig* stor. Vi skal love å holde Selskapets medlemmer orientert.

Hamsun i Latvia og Levanger

Den glade jordomseiler August opptådte på Levanger marked og han tok hyre på barken

"Soleglad" og dro til Riga. Til et gymnas i Riga har også Levanger vg. skole henvendt seg med et Hamsun-prosjekt, og nå samarbeider de to skolene på følgende måte:

Kommende skoleår skal en klasse ved begge skolene lese en biografi om Hamsun og en roman (*Pan*) av Hamsun. Deretter skal begge klassene bearbeide stoffet gjennom et felles arbeidsopplegg, bl.a. for å komme fram til hvilke holdninger som fins til Hamsun i henholdsvis Norge og Latvia.

Til slutt håper man å kunne la de to klassene og deres norsklærere møtes for å utveksle erfaringer, f.eks. under Hamsun-dagene på Hamarøy 1998.

Hamsun-Selskapet vil støtte et slikt opplegg og vi kan allerede nå ønske begge klassene hjertelig velkommen til Hamarøy i august 1998.

Knut Hamsun på Internett

NRK i samarbeid med Nasjonalt lærermiddelsenter (NLS) har nylig laget en internett-tjeneste om Knut Hamsun. Ideen til NRK er å gjøre arkivmateriale om Knut Hamsun tilgjengelig for flere, samtidig som man ønsker å satse på skoleverket. NRK reklamerer med at nytt stoff vil bli lagt ut hver uke, så her er det bare å følge med. Tjenesten skal ferdigstilles høsten 1997.

Målet med prosjektet er to-delt. Fra web-siden har vi sakset følgende:

"NRK ønsker å gjøre sine arkiver tilgjengelig for allmennheten, og bruker dette som et prøveprosjekt på formidling over internett. NLS ønsker å gi skoleverket et tilbud på internett, slik at det økende antall skoler som benytter seg av informasjonsteknologi i undervisningen, kan finne et tilbud på internett som er relatert til undervisningen i andre fag. NLS ønsker med "Knut Hamsun på internett" å få et tilbud innenfor norskfaget i den videregående skolen. Resultatet av disse målene skal bli et prosjekt hvor materialet fra NRKs radio- og fjernsynsarkiver danner kjernen i et produkt som skal dekke de fleste sider ved Knut Hamsun og hans forfatterskap. Det vil også bli laget enkelte undervisningsopplegg i forbindelse med tjenesten."

Hva finner man så på disse sidene?

Hovedsiden (ofte kalt *hjemmesiden* på internett), eller selve portalen til Hamsun-sidene, er fargerikt utformet på purpurrød bakgrunn. Vi skal i det følgende forsøke å gjengi noe av innholdet.

Hjemmesiden inneholder fire hoveddeler. Først presenteres selve NRK-prosjektet, som omtalt ovenfor. Dernest presenteres filmen "Gåten Knut Hamsun". Denne delen inneholder filmklipp og lydopptak fra filmen. Her kan man spille av opptil 2 minutters reklamefilm om selve filmen. Man kan også høre på utvalgte lydopptak fra flere sekvenser i filmen, f.eks. Knut Hamsun, i Per Sunderlands skikkelse, når han får sitt manus refusert eller følelsesladde øyeblikk mellom Knut (Lars Øyno) og Marie Hamsun (Kjersti Holmen).

Videre presenteres de første smakebitene fra NRKs rikholdige lydarkiv. NRK har bl.a. valgt ut noen lydklipp fra intervju med Knut og Marie Hamsun, henholdsvis fra 1941 og 1960. Lyden som avspilles via internett, er forbausende god.

I tre lydklipp fra et intervju med Hamsun som 81-åring viser han ikke særlig interesse for å snakke om sitt forfatterskap, men lysner av og til opp når enkelte minner fra tilværelsen som ung forfatter dukker opp. Han er mer stemt for å snakke om det moderne og fornyelsen i kunsten. NRK reklamerer med at intervjuet er det eneste kjente intervju med Hamsun på lydbånd som fortsatt eksisterer.

I den siste delen presenterer NRK Radioteaterets hørespillserie "Men livet lever", som ble sendt høsten 1996. I dette hørespillet, til sammen 6 klokke timer, er bruddene og kontrastene mange, men bitene faller etter hvert på plass utover i serien som til slutt gir et bilde av vårt århundres største dikter. Dramatikeren Kjell Kristensen og instruktøren Morten Thomte mottok forresten 30. januar Radioteatrets ærespris "Blå fugl 1997" for hørespillserien. En mengde bakgrunnstoff om arbeidet er samlet på disse sidene.

Av annet imponerende arbeid på NRKs Hamsun-side må jeg få trekke fram bibliografien om Hamsun og hans diktning. Oversikten blir stadig oppdatert, og hvis internett-leserne har referanser til sekundærlitteratur om Hamsun, blir de oppfordret til å sende inn e-mail med opplysning om forfatter, tittel, tid og sted for utgivelsen. På denne måten kan publikum selv bidra til å oppdatere referanselisten.

En kort Hamsun-biografi samt en liste over hans verker er selvfølgelig tilgjengelig. Koblinger til Nobel-prisen i litteratur, som Hamsun mottok for "Markens Grøde" i 1920, og utskrift fra den korte takketalen han holdt under middagen etter Nobelpristildelingen, kan man også lese.

Det vil føre for langt å skulle nevne alle referanser til Hamsuns diktning på NRKs internett-side. Det vil ta flere timer å pløye seg igjennom stoffmengden. Det er gledelig å se at internett er anvendt til en litterær presentasjon på et såpass høyt nivå. Vi ser fram til den videre utbyggingen av internett-tjenesten. Adressen til Hamsun-siden er:

<http://www.nrk.no/hamsun/>.

Terje Holtet